

Adviezen voor studiekezers op basis van de Startmonitor

Conclusies en aanbevelingen op basis van jaarlijks onderzoek naar studiekeuze en studiesucces

© 2012 ResearchNed Nijmegen. Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding.

Inhoudsopgave

1	Studieuitval in het eerste jaar hbo en wo	3
2	Wie gaan na het eerste studiejaar wel door met de gekozen opleiding?	4
3	Adviezen voor studiekeizers	6

1 Studieuitval in het eerste jaar hbo en wo

Nog steeds stopt bijna een op de drie nieuwe studenten in het hoger onderwijs al in het eerste jaar met zijn of haar opleiding. Met het landelijke onderzoek de Startmonitor brengt ResearchNed de entree van nieuwe studenten in hbo en wo ieder jaar uitgebreid in kaart om na te gaan waarom studenten uitvallen en hoe vroege uitval kan worden voorkomen.

Ruim de helft van de studenten die in het eerste jaar uitvallen, geeft hiervoor als reden dat zij de verkeerde studie hebben gekozen. Ook geven uitvallers vaak aan dat hun verwachtingen over de opleiding niet zijn uitgekomen en dat zij niet voldoende gemotiveerd zijn voor hun opleiding. Dat gebrek aan motivatie blijkt in drie kwart van die gevallen weer te komen doordat zij een verkeerd beeld van de opleiding hadden toen zij eraan begonnen.

Redenen zoals moeite met de onderwijsmethode of de zwaarte van de studie zijn beduidend minder vaak belangrijk. Dit alles wijst er op dat vroege studieuitval in het hoger onderwijs vooral het gevolg is van een onvolledig studiekeuzeproces.

Ongeveer een kwart van zowel de hbo- als wo-studenten die uitvallen in het eerste jaar, vinden dat hun opleiding of instelling dat had kunnen voorkomen, bijvoorbeeld door meer studiebegeleiding aan te bieden of betere voorlichting vooraf. De meerderheid van de uitvallers in het eerste jaar denkt dus niet dat de opleiding of instelling hier iets tegen had kunnen doen.

2 Wie gaan na het eerste studiejaar wel door met de gekozen opleiding?

Natuurlijk zijn er allerlei omstandigheden en factoren die in de loop van het eerste jaar meespelen bij een eventueel besluit om met je studie te stoppen. Maar in de Startmonitor worden ook veel verschillen gevonden tussen doorstudeerders en uitvallers die al bij aanvang van de studie bekend zijn. Hieronder sommen we een aantal kenmerken op van studenten die na het eerste jaar wel doorgaan met hun opleiding.

Succesvolle studiekeizers ...

- Hebben vaker gebruik gemaakt van voorlichting en hebben met name vaker een bezoek gebracht aan de instelling (voorlichtingsdag, proefstuderen, e.d.).
- Vinden zelf ook vaker dat zij goed hebben nagedacht en veel informatie hebben verzameld voor hun studiekeuze.
- Maken hun keuze vroeger, d.w.z. zij stellen hun keuze minder vaak uit tot de zomermaanden.
- Hebben hun studie vaker gekozen omdat die inhoudelijk interessant is, aansluit bij hun capaciteiten/vaardigheden en vanwege het beroep dat zij er later mee kunnen uitoefenen. In het wo hebben zij hun studie minder vaak gekozen vanwege een hoger salaris.
- Hebben hun instelling vaker gekozen vanwege de betere sfeer, betere onderwijsmethode en een persoonlijker/kleinschaliger karakter. In het hbo kiezen zij bovendien vaker hun hogeschool vanwege kwaliteit en reputatie en juist minder vaak vanwege een aantrekkelijke stad en studentenleven. In het wo kiezen zij hun universiteit vaker vanwege aantrekkelijker gebouwen en faciliteiten en minder vaak omdat deze dichtbij is.
- Hebben op een breed terrein hogere verwachtingen van studie, instelling en studentenleven.
- Schatten zelf hun kansen op het halen van het eindexamen vanaf het begin van de studie al hoger in.
- Hebben vaker een studiekeuze- of intakegesprek gehad rond de start van de studie.
- Hebben een sterkere binding met hun studie, d.w.z. zij zijn er vanaf het begin sterker van overtuigd dat hun gekozen opleiding en latere beroep helemaal passen bij hun interesse en aanleg.
- Hebben minder vaak spijt van hun profielkeuze in havo/vwo.
- Hebben minder vaak een jaar gedoubleerd in hun vooropleiding.
- Besteedden in hun vooropleiding meer tijd aan hun studie en haalden hogere cijfers.
- Vertoonden meer inzet in hun vooropleiding (naar hoge cijfers streven, minder uitstelgedrag, goed plannen, etc.).
- Vinden vaker dat hun vo-school hen goed heeft begeleid in hun studiekeuze.
- Hebben minder vaak getwijfeld tussen twee of meer opleidingen.
- Hebben vaker een tussenjaar ingelast tussen hun vooropleiding en het hoger onderwijs. In het hbo vallen degenen die in het tussenjaar werkten minder vaak uit; in het wo zijn dat de degenen die in het tussenjaar reisden. (N.B. in totaal is de groep studenten die werkte/reisde echter klein.)
- Scoren bij vragen naar persoonlijkheid ('Big-5 model') hoger op het kenmerk Zorgvuldigheid. In het wo geldt bovendien dat degenen die doorstuden lager scoren op Inschikkelijkheid. In het hbo geldt dat degenen die doorstuden hoger scoren op Extraversie en Emotionele stabiliteit en lager op Intellectuele autonomie.
- Verwachten vaker zich thuis te zullen voelen bij hun opleiding, instelling, studenten en docenten.
- Verwachten minder vaak studieproblemen in het algemeen en in het bijzonder met zelfstandig werken, kritisch denken/probleemanalyses maken en samenwerken in projectgroepen. In het wo verwachten zij bovendien minder vaak problemen met Nederlands, wiskunde en rekenvaardigheden.
- Verwachten vaker dat hun studie intensief zal zijn. In het hbo verwachten zij bovendien vaker dat hun studie van hoog niveau/moeilijk zal zijn.

- Hebben in het hbo bij hun oriëntatie vaker gelet op de mogelijkheden die de opleiding op de arbeidsmarkt biedt, het niveau/de moeilijkheidsgraad van de opleiding en de hoeveelheid contacttijd en vrije tijd. In het wo hebben zij bij hun oriëntatie vaker gelet op de sfeer in de opleiding, op de inhoud van het programma en de vakken en op het type studenten en docenten dat zij in de opleiding zullen ontmoeten.

3 Adviezen voor studiekeizers

Niet alle kenmerken uit het vorige hoofdstuk heb je zelf in de hand. Maar een aantal duidelijke adviezen voor studiekeizers kunnen we op basis van de onderzoeksresultaten wel geven. Dat wil overigens niet zeggen dat studenten de enige partij zijn in het terugdringen van vroege studieuitval: ook de instellingen voor mbo, havo en vwo en ook de hogescholen en universiteiten spannen zich in om onnodige uitval te voorkomen. We geven instellingen hierover ook regelmatig advies. Maar de adviezen hieronder zijn voor de studiekeizers.

- Stel je keuze niet uit tot de laatste maanden! Komen de eindexamens eraan en twijfel je nog steeds? Neem dan contact op met een decaan, studieadviseur of iemand anders die je in je keuzeproces kan helpen.
- Blijf je twijfelen over je studiekeuze? Overweeg desnoods om eerst een jaar iets anders te doen en begin niet aan een opleiding waar je eigenlijk zelf niet in gelooft. Je eigen overtuiging van je studiekeuze is de sterkste voorspeller van studiesucces.
- Kiezen met je hart of kiezen met je hersens? Allebei natuurlijk. Kiezen met je hart voor een opleiding waar je geen correct beeld van hebt, is een garantie voor teleurstelling. Informeer je daarom eerst grondig – ga ook na hoe het programma eruit ziet, welke vakken je krijgt, wat de beroepsmogelijkheden zijn, baankans, et cetera – en kies dan met je hart.
- Kies je opleiding niet alleen vanwege de opbrengst achteraf, zoals baankans, salaris en status. Zeker als je inhoudelijk minder sterk gemotiveerd bent voor een bepaalde opleiding, is het verleidelijk om naar dit soort aspecten te kijken (en voor een compleet beeld van je studie horen deze aspecten er natuurlijk ook bij). Maar de beste keuzemotieven zijn nog steeds: vind ik het interessant, past het bij mijn capaciteiten/vaardigheden en vind ik de beroepsmogelijkheden aantrekkelijk?
- Let bij je instellingskeuze ook op de sfeer en de onderwijsaanpak. Verwacht je je thuis te voelen bij je instelling? Kijk bij een hogeschoolkeuze niet teveel naar de leuke stad en het studentenleven. Kijk bij een universiteitskeuze verder dan alleen naar de dichtstbijzijnde universiteit.
- Maak gebruik van meerdere voorlichtings- en informatiebronnen en begin niet aan een opleiding zonder dat je er een bezoek aan hebt gebracht: op een voorlichtingsdag of beter nog proefstuderen/meeloopdag.
- Maak gebruik van de mogelijkheden voor een persoonlijk gesprek bij je nieuwe opleiding waarin je het kunt hebben over onder andere je studiekeuze en je verwachtingen: een studiekeuzegesprek, intakegesprek, startgesprek, et cetera.
- Onderschat het niveau en de intensiteit van je nieuwe opleiding niet. Denk niet te snel dat het jou wel gemakkelijk af zal gaan.